

Datum : 19 december 2006
Dienst/sector : MEC/ERT
Registratienummer : 2006MEC002575i

Nummer PS : **PS2007IME03**
Commissie : IME
Portefeuillehouder: dr. G. Mik

Titel : Inzet middelen Stimuleringsfonds t.b.v. Cultuur en Economie

Inhoudsopgave

Ontwerpbesluit pag. 3
Toelichting pag. 5 e.v.

Inleiding

De productiviteit van de regionale economische bedrijvigheid in W- Europa wordt meer en meer bepaald door de factoren kennis en creativiteit. In het ontwerp Economisch Beleidsplan 2007-2011 wordt het beter benutten van het creatieve vermogen in de provincie Utrecht aangeduid als één van de speerpunten. Het thema Cultuur en Economie kan rekenen op veel aandacht bij Rijk, provincie en de grotere gemeenten. Het stimuleren van een creatief klimaat in de Utrechtse regio en het beter benutten van de creatieve kracht van de culturele sector voor economische bedrijvigheid is het doel van een in 2007 vast te stellen integraal programma Cultuur en Economie. In de toelichting bij dit statenvoorstel wordt in grote lijnen ingegaan op de manier waarop we denken dit programma in te richten. Belangrijke thema's binnen het programma zijn in ieder geval "creatieve hotspots" en "cultuurtoerisme". Nog vóór de zomer van 2007 wordt een volwaardig en uitgewerkt programma Cultuur en Economie aan de staten voorgelegd. Vooruitlopend op het definitieve programma stellen we voor om al in 2007 een aantal projecten die zich bevinden op het grensvlak van cultuur en economie op te starten en te ondersteunen. De projecten passen binnen de twee genoemde thema's. Het gaat om de volgende projecten: 1. de realisatie van een Fabrication Laboratory (FabLab), 2. het evenement "Utrecht Manifest" (Biënnale), 3. het evenement "De Cultuurknal", 4. het creëren van een innovatieve publieksvoorziening bij het Utrechts Archief. Tevens vragen wij een deel van het gevraagde bedrag aan te wenden voor een verdere uitwerking en uitvoering van een, in 2007 vast te stellen, nieuw en integraal programma Cultuur en Economie.

Ontwerp-besluit

Besluit van provinciale staten van Utrecht d.d. 5 februari 2007 tot financiering van projecten en een programmauitwerking in het kader van Cultuur en Economie.

Provinciale Staten van Utrecht,

Op het voorstel van gedeputeerde staten van 19 december 2006, dienst MEC / sector ERT, nr. 2006MEC002575i

Overwegende

- dat het belangrijk is om de creativiteit van bedrijven te bevorderen om de innovatiekracht van bedrijven te vergroten;
- dat het belangrijk is om de economische kracht en zelfstandigheid van kunstenaars en culturele instellingen te bevorderen;
- dat de aanwezigheid van een grote creatieve klasse goed is voor het Utrechtse vestigingsklimaat;
- dat het ondersteunen van de uitvoering van voorgestelde projecten én het ontwikkelen en uitvoeren van een integraal programma Cultuur en Economie leiden tot meer samenhang tussen de culturele en economische sectoren waardoor bedoelde kruisbestuiving wordt bereikt.

Besluiten:

Artikel I

€ 700.000 is eenmalig beschikbaar voor realisatie van een nader in te vullen en nog bestuurlijk vast te stellen programma Cultuur en Economie voor 2007-2008 uit de middelen van het Stimuleringsfonds volgens het volgende kasritme:

- € 500.000 in 2007
- € 200.000 in 2008

Voorzitter,

Griffier,

Toelichting

Aan Provinciale Staten,

Aanleiding

Creativiteit wordt, naast kennis, steeds belangrijker als productiefactor in de moderne economie. Niet voor niets is de “creatieve industrie” dan ook door het landelijke Innovatieplatform aangewezen als een van de vier sleutelsectoren die een rol spelen bij versterking van de innovatiekracht in de Nederlandse economie. In het gebiedsgerichte ontwikkelingsprogramma “Pieken in de Delta” heeft de rijksoverheid dit verder uitgewerkt. Ook in de beleidsbrief “Ons creatieve vermogen” hebben de ministeries van EZ en OC&W aangegeven dat ze voor de komende jaren willen investeren in het vergroten van de creativiteit van Nederlandse bedrijven en het versterken van de ondernemersgeest van creatieven.

De regio Utrecht scoort sterk bovengemiddeld als het gaat om randvoorwaarden voor een creatieve economie. Daartoe behoort het hoge opleidingsniveau van de bevolking en de grote dichtheid aan culturele en kennisinstellingen. In de regio Utrecht is het aantal mensen dat werkzaam is in de creatieve industrie ook hoger dan in andere landsdelen. Met name de steden Utrecht en Amersfoort hebben een grote aantrekkingskracht op creatieve bedrijven en mensen die onderdeel zijn van de zogenaamde “creatieve klasse”. Om deze kracht van Utrecht verder te benutten willen we, in aanvulling op ons huidige beleid tot versterking van de Utrechtse kenniseconomie, een integraal programma Cultuur en Economie ontwikkelen.

Aanpak en start programma Cultuur en Economie

Doel van een integraal programma Cultuur en Economie is het inzetten van de creatieve kracht van de culturele sector voor economische bedrijvigheid en andersom; het bevorderen van de ondernemersgeest van creatieven. Het programma richt zich op mensen die in Utrecht wonen, werken of hier een bedrijf hebben en zich op de één of andere manier met creativiteit bezig houden. Door te investeren in projecten voor deze zogenaamde creatieve klasse wil de provincie het vestigingsklimaat van de Utrechtse regio voor creatieve en innovatieve bedrijven versterken. Daarbij gaat het steeds om projecten op het snijvlak van creatieve / culturele activiteit en economische bedrijvigheid.

Voor het nog te ontwikkelen programma Cultuur & Economie denken wij momenteel aan de volgende twee programmalijnen:

- *Creatieve Hot Spots*: het creëren van een aansprekende plekken waar mensen uit de wereld van cultuur en economie elkaar digitaal dan wel fysiek ontmoeten. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan fysieke plekken zoals het FabLab (zie beschrijving hieronder) waar daadwerkelijk dingen gemaakt worden of een gebouw vanuit ons industrieel erfgoed waar een bijzondere thematische invulling aan gegeven wordt zoals bijvoorbeeld (onderdelen van) het NS terrein in Amersfoort of Pastoe in Utrecht. Tevens kan het gaan om virtuele ontmoetingsplekken op internet of bijeenkomsten en evenementen waar de verschillende doelgroepen vanuit cultuur en economie bij elkaar komen.
- *Cultuurtoerisme*: versterking van de aantrekkingskracht en de benutting van waardevolle onderdelen van de cultuurhistorie van de provincie Utrecht door een betere ontsluiting en vergroting van de zichtbaarheid van deze onderdelen. Ook hier kan het gaan om plekken of gebouwen die een, vanuit toeristisch oogpunt bekeken, waardevol onderdeel vormen van de cultuurhistorische hoofdstructuur (CHS) die een bijzondere culturele of economische invulling krijgen. Maar ook om projecten, activiteiten of evenementen die de economische waarde en benutting van de Utrechtse cultuurhistorie versterken.

Het programma wordt in het komende half jaar verder uitgewerkt, in samenwerking met externe partijen. Vooruitlopend op het programma hebben wij vier kansrijke projecten geïdentificeerd. Door te beginnen met de uitvoering van deze projecten willen we het programma een vliegende start geven, en kunnen we snel tot concrete resultaten komen. Voorgesteld wordt om € 700.000 uit het stimuleringsfonds (versterking Utrechtse economie) beschikbaar te stellen voor deze projecten en voor (het verder uitwerken van) het programma. De vier kansrijke projecten, en een indicatie van de benodigde middelen per project, zullen wij hieronder toelichten.

Toelichting Projecten

Creatieve Hotspots

1. Realisatie van een Utrechts “FabLab”

FabLab” is een afkorting van Fabrication Laboratory, bedacht en ontwikkeld door het Massachusetts Institute of Technology (MIT). Een FabLab is een ruimte waarin een aantal machines opgesteld staan die het mogelijk maken om een idee om te zetten naar een concreet product. Door het vereenvoudigen van de handelingen die nodig zijn om iets te maken is het mogelijk om iedereen, ook kinderen en laaggeschoolden, in het FabLab aan te slag te laten gaan. Een belangrijk neven doel van een FabLab is mensen een gevoel van “empowerment” geven. Een FabLab kenmerkt zich door:

- het karakter van een werkplaats
- beschikbaarheid van de nieuwste technische voorzieningen
- voldoende technische kennis en ondersteuning ter plekke aanwezig
- laagdrempelig, eenvoudig te reserveren, flexibel, toegankelijk, lange openingstijden
- verzamel en ontmoetingsplaats

Er is onderzoek verricht naar de haalbaarheid van een FabLab in de provincie Utrecht. Uit dit onderzoek is gebleken dat er, mits er wordt voldaan aan een aantal voorwaarden waaronder een opstartbijdrage, voldoende gebruikers zijn om een FabLab in Utrecht te kunnen exploiteren. Voordelen voor de gebruikers zijn onder meer beschikbaarheid van technische kennis en hoogwaardige machines ten lage kosten en daarnaast een creatieve omgeving en een fysieke plek om nieuwe contacten te leggen en kennis uit te wisselen. Ook verschillende onderwijsinstellingen hebben in het kader van het onderzoek aangegeven dat ze interesse hebben in het project ten behoeve van onderwijsactiviteiten.

In Nederland bestaat nog geen FabLab. Een Utrechts FabLab zou de derde in Europa zijn. In het onderzoek zijn een aantal andere mogelijk concurrerende activiteiten onderscheiden. Bij de uitwerking van het ondernemingsplan van het FabLab zal hiermee rekening gehouden moeten worden om niet te vallen onder de Europese richtlijnen voor staatssteun. Hierbij is het vooral belangrijk goed te kijken naar welke machines in het Utrechtse FabLab opgesteld gaan worden.

Over de locatie zijn inmiddels gesprekken gaande met de gemeente Utrecht. Hierbij wordt ook gekeken naar de mogelijkheid van een gemeentelijke investering in (de directe omgeving van) het FabLab.

Voorgesteld wordt om ten behoeve van de realisatie van een FabLab in Utrecht € 200.000 aan te wenden vanuit het stimuleringsfonds.

2. Het evenement “Cultuurknaal”

In het kader van het programma Cultureel MKB Utrecht dat de Hogeschool voor de Kunsten (HKU) in uitvoering heeft, wordt in april 2007 een grote thematische ontmoeting georganiseerd onder de naam “Cultuurknaal”. Het programma Cultureel MKB Utrecht wordt begeleid door een consortium waar de provincie Utrecht ook deel van uit maakt. Centraal bij dit evenement staan ontmoeting, kennisuitwisseling en nieuwe samenwerking. Genodigden zijn afkomstig uit het creatieve MKB, het onderwijs en het bedrijfsleven in de regio

Utrecht. De HKU wil het evenement jaarlijks organiseren. Hiermee biedt het evenement een structurele mogelijkheid aan de doelgroep om te netwerken buiten de eigen gebaande paden. Programma onderdelen van dit netwerkevenement zijn onder meer een diensten en producten veiling, een ideeën wasstraat voor ondernemers door studenten en een interactief matchingsdiner.

Naast de provincie Utrecht zijn ook andere partijen betrokken, waaronder de gemeente Utrecht, de Jaarbeurs en de Kamer van Koophandel. De totale kosten van het project zijn geraamd op € 250.000 euro.

Voorgesteld wordt om voor de Cultuurknaal € 30.000 aan te wenden vanuit het stimuleringsfonds.

3. Het evenement “Utrecht Manifest”

Utrecht Manifest is een tweejaarlijks internationaal cultuurevenement. Het plaatst actuele ontwikkelingen in design en architectuur in de context van maatschappelijke vraagstellingen. Hierbij komen thema's als duurzaamheid, kwaliteit en vernieuwing aan de orde en wordt ook teruggekeken naar eerdere periodes waarin de bouwkunst en de vormgeving een duidelijke maatschappelijke functie nastreefden. De relatie tussen culturele en sociaal-economische ambities wordt onderzocht in het bedrijvenplatform van Utrecht Manifest. Een vast onderdeel van de biënnale.

Waar mogelijk wil Utrecht Manifest verbindingen leggen; zowel met de huidige thematiek verwante vakgebieden als de podiumkunsten, de film en de literatuur als met politieke en maatschappelijke ‘stakeholders’. Het treft in en rond Utrecht een breed forum van mogelijke samenwerkingspartners: de universiteit en hogeschool, musea en kunstinstellingen, kunstenaarsinitiatieven, theaters, podia, debatcentra en bedrijven. De breedte en multidisciplinaire spreiding die hiermee wordt bereikt, levert de beste garantie dat een gevarieerd publiek zich tot Utrecht Manifest voelt aangetrokken. Utrecht Manifest wordt gedragen door het Centraal Museum, Pastoe en de Universiteit Utrecht en gesteund door meerdere instanties, waaronder de gemeente Utrecht en Premisla (stichting voor Nederlandse vormgeving).

Voorgesteld wordt om voor Utrecht Manifest € 100.000 aan te wenden uit het stimuleringsfonds.

Cultuurtoerisme

4. Een innovatieve publieksvoorziening bij het Utrechts Archief

Het Utrechts Archief opent eind 2007 een nieuw publiekscentrum in de Utrechtse binnenstad. Hier wil het voor een zo breed mogelijk publiek toegankelijk, begrijpelijk en toepasbaar maken wat een archief als schatbewaarder van cultureel erfgoed kan bieden. Het wil toeristen en inwoners uitnodigen om in het archief de eigen historische context te ontdekken door op zoek te gaan naar het verleden van zichzelf, de familie, de (woon)omgeving en alles wat hem/haar interesseert. Met prikkelende multimediale handreikingen wil het kinderen/jongeren en volwassenen - ook hen voor wie het verleden buiten de eigen belevingswereld ligt – fascineren en leren om verhalen en beelden uit de eigen nabijheid op te sporen en te (re)construeren. Door de ligging in het Museumkwartier kan dit project het cultuurtoeristisch product van stad en regio Utrecht structureel versterken. Tevens maken de innovatieve ICT toepassingen een daadwerkelijke “beleving” van de Utrechtse geschiedenis mogelijk, waardoor de binding van o.m. de creatieve klasse aan de regio wordt vergroot.

De totale kosten van de inrichting van het nieuwe publiekscentrum zijn geraamd op ruim 4 miljoen euro. De gemeente Utrecht levert, naast een aantal andere partners, hierin een grote bijdrage. Vanuit het provinciale budget ‘regionale historische centra’ wordt aan een ander onderdeel van dit omvangrijke project € 300.000 toegekend.

Aanvullend hierop wordt voorgesteld om voor een aantal specifieke innovatieve onderdelen (bijzondere ICT toepassingen tbv ‘beleving’), van dit project een bedrag van € 150.000 aan te wenden vanuit het stimuleringsfonds

Beoogd effect

1. Verbetering van de relatie tussen “denkers” en “doeners” en waardoor Utrechtse bedrijven creatiever worden en de creatieve kracht van kunstenaars versterkt wordt.
2. Een sterkere binding van de creatieve klasse aan de Utrechtse regio en daarmee versterking van het vestigingsklimaat voor creatieve en innovatieve bedrijven.

Argumenten

Utrecht heeft een groot aandeel creatieve bedrijven en een groot aandeel creatieve klasse. Dit zijn alle mensen in onze regio die zich als werknemer of als zelfstandige bezig houden met creativiteit. Door het ontwikkelen van een programma Cultuur en Economie dat zich richt op de creatieve klasse willen we onze kracht op dit punt verder uitbouwen. Uit internationaal onderzoek blijkt dat een regio met een grote creatieve klasse tevens een economisch sterke regio is. Bedrijven voelen zich aangetrokken tot regio's waar zich veel hoogopgeleide, creatieve mensen bevinden. Door het ontwikkelen van projecten voor de creatieve klasse stimuleren we de economie.

Een nog te ontwikkelen provinciaal programma Cultuur en Economie sluit naadloos aan bij ons bestaande innovatiebeleid. Door middel van het beter benutten van ons cultureel vermogen en het aanwakkeren van creativiteit bij mensen en bedrijven willen we de innovatiekracht van de regio verder versterken.

Een provinciaal programma Cultuur en Economie sluit aan bij het nationale beleid ten aanzien van Cultuur en Economie dat wordt gevoerd vanuit de ministeries van Economische Zaken en Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en bij de lijn die is ingezet via het ministerie van Economische Zaken met Pieken in de Delta. In Pieken in de Delta wordt de Noordvleugel, inclusief Utrecht, expliciet benoemd als kansrijke regio voor de creatieve economie.

Financiën

Bij de vaststelling van de voorjaarsnota 2004 hebben PS ingestemd met het beschikbaar stellen van € 10 miljoen voor “versterking van de Utrechtse economie” vanuit het stimuleringsfonds. Hiervan is eerder € 5 miljoen aangewend voor het “Programma Herstructurering Bedrijventerreinen” en € 3,5 miljoen voor de Taskforce Innovatie en € 800.000 voor het Science Park.

Realisatie

Voor de betaling van de subsidies dient de Algemene subsidieverordening provincie Utrecht 1998 aangepast te worden teneinde een verplichte wettelijke grondslag te creëren. Voor het project FabLab dient nog een partner gezocht te worden die de uitvoering ter hand kan nemen. Voor alle genoemde projecten zullen we aparte subsidiebeschikkingen afgeven. Hierin worden de voorwaarden waaronder de subsidie verleend wordt, de afspraken over de te behalen resultaten en de wijze van rapporteren uitgewerkt. Na goedkeuring van deze projecten door GS en het beschikbaar stellen van de middelen door PS, zullen de initiatiefnemers de subsidieaanvraag nader uitwerken. De portefeuillehouder Economische Zaken wordt gemachtigd om de definitieve projectvoorstellen vast te stellen.

Het uitgewerkte programma Cultuur en Economie zal in 2007 aan GS ter goedkeuring worden voorgelegd en ter informatie aan de Statencommissie IME worden toegezonden.

Communicatie

De wijziging van de Algemene subsidieverordening provincie Utrecht wordt gepubliceerd in het provinciaal blad. In de subsidiebeschikkingen, behorende bij de voorgestelde projecten, zal worden ingegaan op de wijze waarop de bijdrage van de provincie aan het project gecommuniceerd wordt.

Gedeputeerde staten,

voorzitter, Mr. B. Staal

secretaris, Drs. H.H. Sietsma